

Meie Mats

Nr. 38. (220)

Laupäeval, 8. novembril 1919.

Nr. 38. (220)

Eesti ajakirjandus.

GORI

„Hakkab õige tihedat ja laia lund riputama!“

Kosjasobitajad.

Sõjamehe romaan.

Horst Bodemer.

(Järg 26.)

Toibuge ometi! Teie ei ole veel õnnetusesse sattunud nagu mina. Nii rõõmsas tujus kui teie olen minagi siit mitu korda välja tulnud. Kõik on wale ja pettus! — Mina tahtsin ka parajasti üles selle naise juurde minna. Tahan ta prokuröri kätte anda. Kuid enne seda peab ta mulle veel nelja silma all wastust andma! Mõni tund ees wõi taga! Teid aga tahan ma päästa. — Seal, kohe nurga taga, on wäike konditorei — tulge!“

Kindlal käel juhtis wäike proua Marie konditoreisse. See oli tühi Nurka, pleekinud plüshsohwale, wõtsiwad nad istet. Enne kohwi ja kookide toomist ei rääkinud nad sõnagi. Maria wõttis kõik jõu kokku. Nii siis oli temaga ettemõeldud plaani järele mängitud. Sellepärast ei tahtnud Heller paruniprouast teadagi! — Ja kawal kaardimoor! Kui osawasti ta wastuse eest oli kõrwale põiganud! Kõik ei olnud siin korras. Midagi rípendas. Ei wõinud, ei tohtinud korras olla! — Tema Heller! Aga see oli ju selge wõimatus! Niisugusesse lõksu oli ta langenud! Ja nüüd ei julenud ta tõtt tunnistada, sest et ta teda armastas!

„Rääkige!“ ütles ta wiimaks.

Wõõras wõttis ta wastu wäikese marmorilaua äärde istet ja waatas ringi. Noo, neiu, kes neid teenis, oli kadunud. Ta wõis rääkida.

„Inimene on ju nii rumal, nii hirmus rumal! — Silmitsage mind kord terawasti! Misugune mees wõiks küll nii jõle olla ja minusugust küürakat armastama hakata? Aga ka minusugusel on süda rinnas! Inimene näeb oma ümber rõõmsaid nägusid, ja kas tahaks siis eluaeg kassilauas istuda? Pealegi weel üsna üks. Minu wanemad on surnud, üks minu wendadest on Saksa konsul Aasias, teine on päewawaras. Neist mul midagi ei ole. — Kaardimoorid teewad Berliinis äri. Sinna lähewad daamid, kellest seda ei wõiks arwatagi. Ikka jälle — siis ütlesin ka mina enesele: Mine kord ka sinna! See pole ju muud kui waheldus sinu üksikus elus. Pärast naerad selle üle. — Noh, ei ma küll naernud. See naine oli wististe märganud, et ma õnne õlekõrtki ihkasin. Ta küttis mu pea soojaks poolikute tähendustega, et ma uuesti tuleksin. Ja ma läksin. Mind juhataati proua Heisterloh juurde, sel olla ka üks sugulane, sama küürakas kui mina, ja olla peaaegu terweks saanud. Olla olemas üks instituut, mis wäga mõjsa wahendi leidnud. — Mis mu wanemad kõik ju minu heaks ei olnud teinud. Weidike see aitas ju ka, aga mitte palju. Kes ei kahmaks asjasse kinni, kui lootust on? Raha mul ju oli. Nii siis läksin ma selle proua Heisterloh juurde. Mu süda laienes. Ta tuli mulle nii lahkesti wastu ja

oli nii õrnatundeline. Ainult kui ütlesin, kes mu siia saatnud, raputas ta pead. Tal polli aimugi, kes see Skodrowski olla. Arwatawasti oliwad mõned teised talle tema sugulase imeilisest arstimisest kõnelenud. Instituut olla paraku kinni pandud, sest et põhjendaja ära surnud ja oma tarkuse hauda kaasa wõtnud. Pealegi ei ollagi minu kehawiga nii suur! Meie rääkisime kõiksugu asjadest, mulle meeldis see proua; ma tulin uuesti, ka tema käis minu juures, ja siis woolas mu suu ajajooksul üle. Ma ütlesin talle, kui igaw mul ükski on elada. Tema trööstis mind ja seekord uskusin ma teda tõesti. Ta jutustas mulle, et kaardiproua mitte sugugi nii paha ei olewat kui arwatakse; tema tundwat lugusid, kus ettekuulutamine tõesti täide läinud; tema isegi olla kord Skodrowski juures käinud ja pärast näinud, kudas ta ettekuulutus tõsi olnud. Muidugi läksin ka mina nüüd jälle Skodrowski juurde ja see oligi kõige selle kõne otstarwe. Kaardimoor küttis mu pea jällegi soojaks. Warsti õppiwat ma üht herrat tundma ja saawat selle naiseks. Isegi missugune ta wäljanägewat kirjeldas ta ja ütles ka, et tal kaunis palju wõlga olla. Aga mina saawat õnnelikuks — wäga õnnelikuks!“

Maria istus kinnisilmil. Need oliwad ju umbes tema enese elujuhtumised, mida see wäike proua jutustas. Aga nüüd oli tarwis kannatada, et asjast selget ülewaadet saada.

„Ühel päewal trehwasin paruniproua Lehrburgi proua Heisterloh juures. Nii armastuswäärilist prouat ei olnud ma siia maani veel näinud. See liigutaw ja ometi nii taktirikas osawõtewus! Mina ei tundnud ennast korraga mitte enam Tuhka-Triinu olewat. Ta palus mind oma poole. Heameelega läksin — ja ehmatasin. Sest tema juures õppisin ma kohe seda tundma, keda kaardimoor oli ettekuulutanud. Muidugi jooksin ma kohe järgmisel päewal jälle proua Skodrowski juurde — Noh, lubage, et lühidalt kokku wõtan: ma kihlasin enda ära Paruniproua tegi mulle selgeks, et kohe suuremat rahasummat waja on peigmehele. Muidugi pistiwad nad selle proua Heisterloh ja Skodrowskiga üheskoos oma taskusse.“

Maria kiljatas, wõttis klaasi wett ja kugistas selle alla.

Wäike proua jutustas edasi, sest südame pealt wäljapuistamine näis talle otse tarwiduseks olewat:

„Minule jutustas mu mees seda ise pilgates — ja näitas wekslid neljakümnetuhande marga peale, mis ta oli pidanud paruniprouale wälja maksma. — Ja weel enam oli paruniproua teinud. Tema oli mind meelitanud kõike minu warandust mehele lubama. Ja seda ma omas pimeduses ka tegin. Ja kudas oskas mu mees seekord ka kõnelda ja kui hea wõis ta mu wastu olla! — Kuid asi ei kestnud kaua. Ta jättis mu warsti hooletusesse, läks jämedaks,

ütles mulle suu sisse, et ta mu ainult raha pärast wõtnud. Weel sügawamalt alandas ta mind. Aga mistarwis pean ma seda teile jutustama! Ainult hoiatada tahtsin ma teid nende naiste, nende hüäänede eest!“

Marias elas ainult üks soow. Ära siit — Helli juurde! Tema pidi talle tõtt ütleva — pidi! Kas ei olnud ka tema seda kõik läbi teinud? Aga tema Heller austas teda — ja armastas teda! — Wõi oli see ka ainult pettus? Enesepettus? — Nii siis: nüüd tõtt iga hinna eest!

Ks wana hallihabemega mees tuli konditoreisse. Neiu ilmus. Maria maksis, surus wäikese proua kätt, tormas konditoreist wälja, wõttis esimese tühja troska ja sõitis hotelli.

Sügisese päikesepaistes sai ta pea jälle selgeks. Wõi siis sellepärast Helli paha tuju, kui ta oli tahtnud paruniprouat pulma kutsuda — sellepärast paruniproua waikimine! Sel õhtul ei olnud Heller tulnud. Kudas oli ta seekord kirjutanud? Wastik lugu, mis tal weel õiendada olnud, käinud ta närwidele. Siis oli ta wististi abielusobituse wälja maksnud! Ja see proua Heisterloh! Ja kõige pealt see Skodrowski! Ja sellega pidi Heller ühe waiba all olnud olema?

Wastikus kugistas tal kõris.

Juba peatas troska hotelli ees. Ta ütles uksehoidjale, et lähema sõiduga Eisenachi sõidab. — Poolteise tunni pärast See oli hea. Ta nõudis arwe ja pakkis.

* * *

Pika halli habemega mees astus wäikese kurwa proua juurde, kes tasakesi oma ette nuttis, ja ütles aupaklikult:

„Wabandage! Mina panin teid ja seda teist daami juba wäljas tähele ja siis ka siit läbi akna. Olen nimelt eradetektiiv. Arge kartke! Mina pean selle daami üle, kes siit praegu lahkus, walwama. Kahtlemata teeksite selle daamile head, kui minu wastu awalik oleksite. Mina arwan, et kaardimoorile olete head kooliraha maksnud. Wõib olla, ehk wõime ühe inimese elu meeleheitmisest päästa!“

Wäike proua wabises terwest kehast ärewuse pärast. See mees wõis talle lootuse järele nõu anda! Ja hea oli aidata, enne kui hirmus pettumus tuli. Nii siis jutustas ta üsna pikalt-laialt, ainult harwa tegi detektiiv mõne küsimise.

Alles kui ta lõpetas, küsis kerra Wackernagel:

„Kas tuleksite minu seltsis minu tellija juurde? Siis näeksime ka, ehk saame teiegi asja kudagi parandada.“

Wäike proua oli kohe walmis. Ta oli ju nii tänulik, et talle ta hädas abi pakuti.

Detektiiv sõitis tema seltsis kindralagent Meinholdi juurde. Esiti kõneles Wackernagel temaga nelja silma all, siis kuulas Meinhold

wõõra üle, kes oma kurba lugu kolmat korda jutustas.

Silmapilk saadeti käskjalg arwenõuniku juurde, ja kui see tuli, pidas kindralagent esiti pika kõne ja pani talle sellejuures käe õlale.

„Meie oleme ajajooksul sõbraks saanud, mu armas herra nõunik. Sellepärast wõin awalikult rääkida. Teie ei ole suurlinnas ikka weel täiesti kodunenud. See wõib ju sul ka raske olla, kes eluaeg maal on elanud. Millest ma teie juures iseäranis lugu pean, on teie perekondlik meel. — Ma tean, kui wastumeelt teie oma wennatütre ära andsite. Kui teie nüüd eila jutustasite, et teie wennatütar Berliinis wiibib, siis tegin ma üsna õige lõpujärelduse: ei saanud meie sel korral midagi teada, siis saame wahest nüüd. Sest et teie wennatütar „mõisaproua“ ka neid waatamas käib, kes asja korda ajasiwad, oli minul kui inimestetundjal selge. Ainult, et teile meelehead teha ja teie teie wandepidamist, wennatütre üle walwata, kergendada, wõtsin ma herra Wackernageli eila jälle enda teenistusesse. Ja mis tema teada sai, on kole, herra arwenõunik. Ta teatab teie nüüd terwe loo ja see proua, proua Bender, kelle asi muidugi peab meie wahele jääma, täiendab tema aruannet.“

Selle pika kõne järele puhus „herra kindral“ põsed punni ja wajus laua ette toolile. Läks wanker nüüd nii, kudas ta soowis, sai tema Kristjanist, kelle ta esitsa mängust wälja jättis, ometi weel „mõisaomanik“.

Wackernagel andis aru, wäike proua nuuksus. Arwenõuniku pea wajus ikka sügawamale.

Kui detektiiv lõpetas, küsis Meinhold nagu kohtu-uuriija:

„Teie asjus, armuline proua, on herra Wackernageli aruannet karwapealt õige?“

„Jah.“

Nüüd tõusis herra Meinhold auwäärilikult üles.

„Nii siis teab teie wennatütar asja täiesti, mu armas herra nõunik. Ta kukkus taewast maha, nagu meile teatati. Peab tunnistama, et ma ennast kui sõber olen ülewal pidanud. Mis edasi peab sündima, pole minu asi. Ainult kui inimene palun ma teid: ärge jätke oma wennatütart nüüd hädasse!“

Arwenõunik kõhkles nõutult. Ta ei suutnud kõigest sellest ikka weel täielikult aru saada. Et asi nii pahasti läinud, ei olnud ta tõesti wõimalikuks arwanud. Peaaegu uskumata! Maria pidi talle seda omalt poolt tõendama.

Ta tõusis üles ja laskis ennast telefoni läbi Bristol hotelliga ühendada.

„On proua v. Uffeln hotellis? — Mis? Juba ära reisinud?“

Ta riputas toru haagi otsa ja ruttas koju. Iga minut oli kallis. Maria oli ära reisinud. Jumal teab, missuguses meeleolus ta oli!

(Järgneb.)

Pärnu postimees ja selle „sabad“.

1) Peapostimees KORNFELDT.

Tunneb põhjalikult postiasjandust, selle peale waatamata, et ta kordagi posti otsa kukkunud ei ole.

Õnnetu?

Tihtilugu ehitab saatus inimesele niisugused traatajad ja hundiaugud ette, et inimene kõige oma mõistuse-gaasi ja tahtejõu-tangidega neid teelt ära hävitada ei suuda ja eesmärk, mille poole ta püüab kättesaamataks jääb.

Inimene nimetab niisugust situatsiooni õnnetuseks.

Ta heidab enesest habemeajamise traditsiooni, ei toeta saapawiksija „kommertsiat“, tellib ajalehe ja ohkab, nagu elukutseline näitleja. Kuid inimene on omas mõttetarkuses liiga ühekülgne.

Tihtilugu juhtub sarnaseid kombinatsioone, et saatus saltomortaled, mida inimene õnnetuseks loeb, just teraskilbid on, mis inimest õnnetuse dum-dummide eest hoiawad ja ta õnnelikuks teewad.

Afanasii Waresewihtleja oli tüüp, kes iga-sugust passi süsteemi täiesti ignoreeris, sõrme küünede all melankooliat kandis ja oma kaelasideme stiiliwaese keerdsõlmega iga inimesesoo poolehoidja estetikatunnet juurteni hävitada püüdis. Ta oli kogu poolest, nagu tsheki puude süld ja pidas mind oma kõige paremaks sõbraks ehk mul küll kusagil pool mingisugust kokardet ei olnud ja ma talle iga sakuskata napsi juures küllalt selgesti mõista andsin, et ma teda, kui meest, ainult de facto tunnistan.

Kuid inimese elus on palju ajajärke.

Ühel teisipäewal arwas Afanasii Waresewihtleja paraja aja olewat, et armastama hakata.

Ja ta hakkas armastama, nagu inimene, kellel sinelihallid silmad, kuid vähe kogemusi. See oli väike plika —, waewalt poolteist arssinat kõrge ja ilma kõrwarõngasteta.

Õösel magasid nad teineteisel ja nägid und teineteisest. Wahel nägi Afanasii Waresewihtleja ka unes Türgi sultani sawipiipu ja Dalai-Lama westi seljatagust, kuid see oli enamasti suurtel kroonupühadel.

Päewal teenisid nad kümneküüne waral wabariigi wõlakohustusi ja õhtul istusid nad Kadriorus, kus waikne ja saladuslik on, nagu mulle kord keegi naljahammas hammast torkides tähendas. Nad istusid ühel pingil, waatasid oma ette maha, nagu uuriks nad taimede hingeelu ja nende wahel oli kaks jalga wabat pingi pinda.

Kui plika end wahel wäga arusaadawalt ohtes Waresewihtleja keha postamendile lähemale nihutas, tõmbas see end wiisakalt tagasi ja kahejalane wahekord sai jälle kindla kuju.

Kui Waresewihtleja wahel kogemata käe ehk jalaga plikale külge puutus, siis tegi ta näo, nagu woorimehe hobu kaeratera nähes ja kogeles punastades:

„Jälle . . . seesamane. . . .“

Ja need olid ainukesed sõnad, mis ta iga-suguses teisesis hääldas. Niiwiisi kestis see idüll kaks nädalat ja siis jättis plika Afanasii Waresewihtleja maha, nagu öeldakse.

Ja saatis talle kirja, kus oli üksainus sõna roheline tushiga:

„Dubina!“

Siis tuli Waresewihtleja minu juure ja jutustas oma õnnetusest, ning palus näpunäiteid armastuse suhtes.

Ma ütlesin talle ilma, et ma ta kuuenõopi puudutanud oleks:

„Sa oled tõesti dubina! Kas niiwisi wõid sa midagi saawutada, mil magamisetoaline tähtsus? . . . Sa pead elaw olema, sa pead olema nagu sula hõbe, sa pead olema nagu tuleleek! . . . Aga sa oled nagu allpool nulli tolgendaw jääpurikas!“

Ta tänas mind ja hakkas uut reserwuaari otsima, kuhu oma noore armastuse kanged wiinad walada, sest ta ei wõinud enam ilma armastuseta elada, ent ajajärk säärane oli ta elus.

Ja ta leidis warsti ühe mammatütre, kes wiisakas oli ja „antstentlik“ ja kellele „aamamma“ oli kasside kõrwal eekujulise „pildungi“ annud.

Ja esimesel tutwuse õhtul, kui Waresewihtleja Mathildet koju saatis, haaras ta linnaapteki nurgal Mathilde ümbert kinni, pigistas, kallistas, kaisutas, musutas ja tahtis kukile tõsta, et teda oma selgas kanda labi Saiakangialuse ja Kaarli kiriku promenadi.

Ta tegi käega liigutusi, nagu tahaks ta wälku lüüa, wäänles kehaga, nagu oleks tal tuline karpiidi priimus põues ja wäristas jalasaari,

kui oleksid tal püksisääred sula hõbedat täis, kuid sai Mathilde käest lödude lõpuks niisuguse wõlakohustuse mööda näo kupelt, et teisel päewal prillid pidi ostma.

Ja romaan lõppes esimesel alles lahtilõikamata leheküljel. Siis tuli Waresewihtleja, kelle ristinimi Afanasii oli, jälle minu juure ja kaebas mulle oma häda.

Ma waatasin peadwangutades ta näo ülemist ja alumist osa ja ütlesin ilma, et mul ühtki Buddha usu põhjuskirja punkti meeli oleks tulnud:

„Sa oled ikka üks schnapdillerich ja muud midagi! . . . Kas siis niiwiisi mõtled sa oma löögirooduga plika frondist läbi tungida? Oh, sa igawene tolgus! Mitte niisuguste tour-de-tete ja bras-de-roulé'dega ei saa sa plikat kahe öla peale, waid teda wõid sa saada ainult sõnadega. Ainult sõnade wõtet wõid sa tarwitada!“ . . . Ponime?“

Siis läks ta nagu igawene takupundar ja hakkas uuesti armastama.

Ta hakkas muidugi armastama naisterahwast ja see naisterahwas oli naiskingsepp, kes kandis sitsist aluspüksa ja wahel ei kannud ka neid.

Nad istusid mererannal ja Waresewihtleja rääkis talle, nina kõrwal olewa konnasilma peale waadates, laiasuga:

„Need eksperimentaalsed poliitika situatsioonid on teatud mõttes eksootilised diplomaatide portfelliide intiim kriukad, ilma mingisuguse fabula, idee ja kombinatsioonita. Neid omale platwormiks wõttes wõib inimene kaotada oma individualitedi ja psükoloogilised mohinatsioonid, muutudes täieliseks orjaks usurpatorite demagoogilistele paashidele ja loobuda strateegiast igasugustes wariatsioonides. . .“

Ja ta rääkis ilma wahetpidamata weel säärast, mis talle ajalehe weergudelt ajajooksul pähe oli ankrusse jäänud. „Ja niiwiisi sai ta tund ja kakskümmendkaks minutit kõneleda, siis tõusis plika püsti ja läks tagasiwaatamata Pelgulinna Kriimsilma Kusti juurde pärna õie teed jooma. Waresewihtleja tuli jälle minu juurde ja rääkis mulle oma juhtumist.

Ma ei pannud omale mingisugust äädika kompressi kõhu peale, sest et mu kõht täiesti korras oli, waid ütlesin mehise häälekõlaga:

„Sõber Waresewihtleja, sa oled jumala eest napakas! No kas sa siis tõesti mõtled, et niisuguse jutuga suudad naisterahwast wõita? Niisugune pläma wiib ainult ajalehe paberikorwi huwitada, naisterahwast aga mitte põrmugi. Naisterahwale peab jutustama asjast, mis täiesti arusaadawad on. Sääd sa aru? Niisugused löök-sõnad ei huwita teda enne ega pärast mesinädalaid. Ta ei taha stiili, ta ei taha maitset — ta tahab ainult arusaadawat! . . . Sa pead lihtne olema! Vous comprenez?“

Ta jättis mind jumalaga, nagu inimene,

2) KORKSON.

Kannab harilikult walget pead, kuid pildil on pea must tulnud — küllap selle põhjuseks wist suur töö ja mure on.

kes buuride püssilaadimist pealt näinud ja peale selle oli ta mulle weel tänulik. Siis sai ta tutawaks ühe kodukooliõpetajannaga.

Selsamal päewal, kui linnawolinik Habermann oma käe ära magas, läks Waresewihtleja preili Lineika juurde widewikku pidama, sest see oli talle seda lubanud toime panna. Tee peal komistas Waresewihtleja ilma wälise kaasabitä mitu korda, kuid jõudis ikkagi enne preili Lineika juurde, kui Igor Sewerjanin tassi wabariigi kohwi ära jõudis likwideerida.

Preili Lineika istus sohwa peal ja waatas lakke, mida ta äga pimeduse pärast ei näinud.

Afanasii Waresewihtleja kõhatas rokoko stiilis, riputas wiltkaabu parodia künula lühtri otsa ja istus preili Lineika kõrwale.

Siis ütles ta lihtsurelikult:

„Trastu kah!“

„Ja siis wõttis ta taskust samogonni tubakat, käristas tapeedi küljest riba, wäänas pläru hambasse ja sõnas lihtlabaselt põrandale sülgades:

„Niisugused kuradi prostad ilmad on praegu, Kõik kohad solki ja soppa täis. Ma ei saa aru, mis niisugune sibi wigur peab tähendama! Tilgub ja tilgub just kui tatti! Kõik uulitsad on l'drased, nagu sea lauda põrand! . . . Kurat ja põrgu, ma ütlen — enne sõda olid need ilmad weel, mis nad olid, aga nüüd on nad päris stimmist ära, nagu kingsepa kõhutõbised lapsed — üks lõga ja lõrts teise peale. . . Mul onu tahtis maale wenna juurde setukast kohitsemä minna, aga kuhu kuradi kohta sa niisuguse krempliga lähed? Matwoja baraban, ma ütlen, pole mingit

3) MÄGI.

Truu ametnik tsaariajast kuni sliaajani.

lusti niisugune ilmaga väljas paltaitada!
Mis saavad? . . . Miks sa ei räägi? Sul
ju suu küll suur, nagu woorimehe müts?

Teisel hommikul leidis miilitsamees Poru-
jomm Afanasii Waresewihleja uulitsa rennist.

Tal oli pea lõhki ja neli ja pool soont olid
täiesti välja weninud, sest kodukooliõpetajanna
Lineika elas teisel korral.

Praegu on Waresewihleja jälle täiesti nor-
maalne, kuid tulewikus ei mõtle ta armastu-
sega enam katset teha.

On see õnnetus wõi õnn?

Gori.

Üks „modernimatest sõrade- seletustest“ XX. aastasajal.

August Brawó.

Huupi — nende riigiisade platform, kes jälle ta-
sapisid endid walitsusesse nihutawad.

Laps — abinõu, kelle kaudu Tomi Onu onnike-
sest woolawad ohwripilwed meie „tantade“
üle kokku lõõwad.

Pulmad — wabaarmastuse poolt ära heidetud
traditsion.

Seitel — sotside pähe kammitud parteilik lauk
linnawolikogus.

Neiu — kirjawahetuse läbi otsitaw salakaup.

Bachus — ähwardawaid liigutusi tegew poliip
pöorerikkas karskuseilmas.

Igawus — normalist wäljalangemine siurungide
lehitsemisel.

Autoriteet — rahwasaadikute wägistamise kat-
sed maaseaduse ilmsüütuse kallal.

Rei — palutakse mitte endiste kuldsete Suhom-
linowi patareidega ära wahetada.

Linnaisa — kassa kallal kröbistaw koiliblikas,
ehk leiwawabriku keldris istuw petroleumi
pumpaja.

Hommik — ühes päikese kustumisega ära kōdu-
new ajajärk

Kroon — Wenemaa kohal hõljuw kondor, kellele
hoolega maitswat saaki kogutakse.

De jure — parandamata iseseiswus, mida ise-
äranis oltraste Wiru hallikatest woolab.

Miin — kolmemiljoniline „plahwatus“ Soome
kaldal.

Sandid — Kilulinna kõige rikkama ametiühisuse
liikmed.

Weri — kõige laiemalt pruugitud kuntssõnik
XX aastasajal.

Asutaw Kogu — mainitud suhtes „kak ras“
K õlowi „kwartet“ ehk Chateau mõistulugu
„eeslist, ahwist ja mõttetargast.“

Inimene — lubadusi uskuw idiot, ehk automat-
lik sfinks maamunal.

Elekter — waesemaile kättesaamatu „Petlema
täht“ pilkases pimeduses.

Leil — meie saunade parallellis seisew soojuse-
kraad ühes hinnatõusuga.

Sõdur — noh, nii kohane nimetus, nagu rusikas
Bermondti silmaauku.

Oinas — üks ebaloomuline rosin meie demok-
ratlises saiakakus.

Baltika — kontsert, mille peasetähed Landes-
wehrile kallid maksma lähewad.

Kapital — „otstawkus“ õlewate riigiisade imekii-
relt kaswaw populäärsus, pärast riigimõ-
lade tarwitamist.“

Häll — wärske wabamaalase esimene saatuslik
kõigutus.

Märter — armastuse inkwisitsioni läbi inwalidiks
tallatud Amor.

Rattas — waga soow, et meie maakera niiviisi
välja näeks, siis oleks kodarate wäheft hea
„uude ilma“ hiilida.

Okkupatsioon — templis hiiliwa rahawahetaja
hingese ilutsew iseseiswus.

Diplomat — kõige uuem telefoni ühendus port-
feli ja rahakoti wahel.

Kopikas — arwesse wõtmata waluuta praeguses
miljonilises wihmas.

Elu — asi, millel waluuta puudub.

Rumor — ainult wäikene ümberpaigutamine esi-
meses tähes, ja ta naljaanne tuleks klouni
esile.

Muusik — plikade tunniajaline „meekogumine“
Kaarli puiesteel.

Grafolog — minewiku meelitaw mürgitaja, ole-
wiku oinajalik hoolitseja, tulewiku teedel
tuikuw tampia, ehk lolli ligemise rahapunga
rekwireerija.

Pesemine — ühistegewus, millele seep on boi-
koti kuulutanud.

Nohu — sügisene tormijooks haistmise organide peale.

Esimene — kõige õnnelikum lüli sabasseisjate ahelas.

Pauk — rahaasjandusele antawad kõrwakiilud wiie aasta jooksul.

Uudis — oleks see, kui Lindanisa peenikene pitspesu mulle wastaks!: „Mis on armastus?“

Riigiwara.

(Melodeklamatsioon.)

On öö. Kuid mitte lihtne öö, waid hirmuärataw ja wastik,

kui taiduri ekspressionistline pastelli maastik. Puulehtes immiteerib kuulipritsi wihm ja wingub tuul kui pädagogi Pestalozzi püksirihm. On öö. Kuid mitte lihtne öö, waid kole, õudne, jube,

ta meelde tuletab ministeriumi kantseleisi, tube. Kuu pilwe sarafanis tolgendab, kui Pinna bronks auraha

ja sära rekwireerib talt üks wäike ilmakeha.

On hirmus . . . brrrrr! on hirmus . . . trrrrr!

on hirmus, kole . . . trrrrr! ja brrrrr!

On pime surnuaial, jumal' eest nii pime, et põrmu walgust siia ei tooks ka Tõnissoni nime.

Ei ole fooni, pole tooni, puudub ka masstab, wälk ainult wahel sähwatab ja meridiiane a'ab; ei ole elu kuskil . . . pardon! . . . kuid mis on seal?

Mis kriisist õige tehakse siis Jussi Tiiu haua peal?

Aha! . . . tst, tst! . . . aha! . . . wait, wait! . . .

No waata, kus mul õige mait!

Kaks kogu hauda lõhuwad, küllap mõtlewad wist, et

on prowiandi ait see haud, ja saab sealt suhkurt, riisi, mett!

Ma istun edasi, seal äkki sähwab wälk ja walgustud saab kõik

ja kahwatab mu näo kokard kui müüri-sepa põlle paik:

Kaks kuradit, nii kõwerad, kui „Odamehe“ ex libris

seal hauda lõhuwad — nad frakkis ja oktobris. Ma waatama jäen

ja siis näen:

Nad Tiiu hauast kahmawad ja wahepuusse wõtawad

ja läbi Narwa tänawa siis põrgu poole tõttawad. Ma kohmetan ja tarretan, sea läkki — waat', kus

hüll! — neil wastu tuleb kaitseliidu unine patrull!

„Hei, seisa, stoi, kuda passol! . . . mis mehed olete?“

Mis tassite, kuhu lähete ja kust te tulete!“

Siis kuradid, kui soldatid wahwrunti seisma jääwad

ja määrdind kabjad korruga nad kõrwa äärde säewad

4) PEEDI.

Wäga anderikas ametnik ja postiasjanduse korraldaja. Tema ülesleidus on postipakkide wedamise käru. Praegu arwab niisugust sulge wälja, millega igas postkontoris kirjakirjutaja ilma eluga mängimise ta poole tunni jooksul adressi ümbrikule wõiks kirjutada.

ja liidumeestel seletust siis asja üle annawad, et wana Tiiut põrgusse nad surnuhauast kannawad.

Patrulli ülem sõnab siis, kui nüliks wasikat; ja jalga lööb ja sülitab ja näitab rusikat:

„Te kohe tagas' wiite surnu. . . see on sigadus — sest kõik, mis on maa põues meil — on riigiwarandus!“

Gori.

Wäljamaalane Tartus.

Mul oli nende päewade sees juhus, kaunis imelik. Trehwasin Walga waksalis ühte wana sõpra, kes kõiges ilmas kui naljakirjanik tuntud. Teda Eestis ja pealegi weel Walgas näha, üllatas mind sedawõrd, et ma perronil sambana seisma jäin ja wärske „Postimehe“ peost porisse kukkuda lasin, üteldes: tuda tebe! doroooga! Waatan ja imestan! Perronil jalutab pikk, wanapoolne rüütel, lai kaabu keerus sulega peas, lühike mantel, üks püksi sääri triibuline, teine — punane, jalas keskaja weesaapad . . . Lähem ligemale: baron Münchhausen!

„Monsieur le baron!“

— Ah, bon baron v. Käk! Tere! Kudas elate! —

„Grand — hotel! Keskmiselt.“

— Mina tulen Dartust. Teie sõidate sinna? —

„Justament.“

Kui teie Münchhauseni silmadesse waatate, siis ei näeks seal esmalt nagu midagi: hallid waiksed silmad. Waatate aga edasi, siis näete kusagil silmade põhjas naeru sädemeid. Aga, — kes elust naeru wälja püüab, on tõsine. Nii ka Münchhausen. Tema on mitusada aastat wana, on näinud mitmed inimese põlwed sündima ja surema, näinud riikide kaswamist ja langemist, rahwaste püüdeid ja üksiku inimese elu kurbmängu. Münchhausen on tõsine demokraat ja rahwa sõber. Kui ma teda üksikult

Usutunnistuse õpetus

Koolides on sunduslik usuõpetus ära kaotatud. Teatrid etendavad Sellest võime järeldada, et lähemal ajal usuõpetust ka mujal asu-

Restoranides ja joogikohtades pannakse toime jookimängud à la „pühahtu söömaag“.

Lõbumajades pannakse paarid paari kui vanal heal ajal Kanani pulmas.

istuma näen, kus head, hallid silmad tõsiselt kaugusesse vaatavad, siis aiman ma juba tema liikumata, aga sisemiselt liikuvast näost neid mõtteid, millega ta kõike viimaste aastasadade jooksu, rahwa, kultuura ja progressi liikumist harutab. . . Mitte harutab, aga mõitega neist „üle libiseb“ ja meie aja kohta otsust tahab teha.

Walga waksalis oli Münchhausen elawamas tujus ja mina tahtsin tema arwamisi Eesti riigi ja rahwa üle teada saada. Baron rääkis mulle ainult järgmist:

„Mina olen südamega — rahwa mees. Olen kaua elanud ja huwitusega iga nähtuse põhjust, olgu isklikus ehk rahwa elus, looduses ehk filosoofilises spekulatsioonis otsinud ja leidnud. Mul oli seks aega. Ma kinnitan, et wõitlus elu eest ja kisklemine on loomulik nähtus. Parasiitide elu on ka loomulik. Aga, weel loomulikum on, kui inimene ennast parasiitidest puhastab. Kel jõud, sel õigus. Macht geht vor Recht! Sealt edasi — on päewaselge, et ka laiad rahwakihid ennast parasiitidest puhastama peawad, sest neil on nüüd wabaduse kirbu-pulber käes. Meie olime, mon cher, need parasiidid ja meid oli nii vähe! aga kirbupulbri müük oli enne rahwale keelatud. Nüüd on aga uued ajad ja hea meelega näen ma uue elu liikumist. Aga uus tee on konarlik, kände täis ja teie demokraatiline wanker, kus nüüd kõik segamine sees istuwad, pörutab wäga. Pealegi sunniwad praegused asjaolud ja teie riigimehed seda wankert liig ruttu sõitma, nii et seal just päris mõnus istuda ei ole. Mina enesest ei räägi, olen wilunud, aga — siiski on mul Balti aadeliga weresugulus ja nemad äratawad, wastutahmist, minus teatawat kaastundmust. Uskuge, wastutahmist. No, mõtelge ometi, nad on põlwest-põlwe pehmetes tõldades sõitnud, nüüd aga istuwad pörutawas sõnniku-weo wankris ja eau de Cologne'i ei ole ka kerge saada. Kimbatus. Mina ei ole neile Landeswehri jandis

kaasa tundnud, aga et kõik nende plaanid ja enesepääste katsed nurja lähewad, olen ma natuku kurb. . . Et tea, mispärast. Siin tuli aga üks juhtumine, mis meie peale nii hea mulje jättis: teate, mon garçon, kui meie oma endiste orjade poolt wäikest katset meie päästmiseks näeme, ehk wähemalt sammu, millest seda aimata wõiks, on see nii liigutaw! Mäletate, et Roomas priikslastud orjad kõige trumid teenrid oliwad? Mäletate, kudas Prantsuse Rewolutsiooni ajal Ludwig XVI kodakondsed, kui eht rüütlid, kuni wiimaseini kuninga eest langesid? Ja wõtke nüüd: Läti Needra on löödud, Landeswehr purustatud, enamlastega tehakse rahu, meie mõisad jagatakse ära . . . mingit pääsemist. Aga, ometi, teie omas Asutawas Kogus astuwad teie omad eestlased selle wastu üles! Tõsi, nad ei wõi seda midu teha, kui — omad ministrid walitsusest ära kutsuda, aga see on nii ilus, nii inimlik! . . . Sellepärast käisin ma Tartus, Rahwaerakonna esimehele Balti aadeli tänu awaldamas. Aga, teie peate aru saama, et see tänu on nii, akadeemialik, mitte selle mehe ülesastumise praktiliste tagajärgede sisse uskudes, waid tema ilusa hingeliigtuse, shesti ehk kaastundmuse eest.

Meie rääkisime weel Münchhauseniga hulga aega rahuwõimaluste üle ja baron oli Wene asjus nii hästi informeeritud, kui keegi meie riigimeestest.

Wiimaks küsin tema muljeid Tartust. „Hm! Wäike linn, aga teie teete temast wäga suurt kära. Jõuan ööse waksali. Küsin, missugune on siin parem, kodusem wõõrastemaja.

— Peterburi hotel —, wastab woorimees.

„No, sõida minema ja lase nii ruttu, kui see sulle 5 marga eest wõimalik on!“

Mees on hinnaga nõus, aga hotelli juures tõrgub ta

lähemal ajal.

pühakirja sisulisi näidendid: „Salome't“, „Joosep Egiptuses“ ja teisl. tustes ja kohtades, väljaspool kooli rahwale jagama hakatakse.

Turu peal hakatakse taewamannat müüma ilma tshekita.

Saunades ristitakse lawale minejaid Rasputini süsteemi järele.

raha wastuwõtmast, nõuab 20 m., tõendades, et raha kurs langenud olla.

„Mispärast ta langenud“ on, küsin.

— Waadake, waksal on ülewal mäel, aga wõõraste-maja all, nagu orus. Teie olete ühes rahaga alla sõitnud.

Tartus on wooruslikud teenijad wõõrastemajas: tuled sa õhtu naisterahwaga sisse, — teewad nad suured silmad; tuled teine õhtu ilma naisterahwata, jälle teewad suured silmad.

Kahjuks, ei saanud ma Tartu elu ega olu põhjalikumalt tundma õppida, toon ainult paar muljet. Seal trehwasin ma igawest Juuti, kes sada aastat tagasi Saksamaal kirjaniku Hauff'iga daamide juures ästhetilist theed lakkus. Seesama juut wiitis mul Tartus aja ära. Tema pühitses seal Uut-aastat. Ma naersin suure suuga, kui ma Ahasweerusust torukübaraga, frakis, lillekimp käes, raatuse ees saapawiksija juures nägin! Ikka alles noor ja ettewõtja. Seal on teile juutide püsiwuse ja eluwõimsuse symbol. Juudid ei kao kunagi. Ahasweerus wiis mind Tartu raha-meeste ringkonda. Midagi iseäralikku, kui selle maha arwame, et sealsed juudi neiud „internatsionaliseeritud“, ja oma rahwuslist wärwi kaotama hakkawad. Nad õpiwad Eesti keelt ja harjutawad „r“ tähe õiget väljarääkimist.

Igal pool räägiti mulle „Wanemusest“ ja soowitati waadata. Läksin. Wäljast kena. Astun sisse — pime ja tolmune. Praksuw ja prügine puutrepp wiib saali. Trepi ülewal tipul kaks marmorit kuju, mis sinna niisama hästi passiwad, nagu sadul sea selja peale. Astun saali: maa-pidudel, küünlis on parem istuda. Siin on kõik külm, maitseta, lage. . . Istud nagu metsas puukändude wahel. Algab operett. Suured jumalad! Mitte ühte häält, mitte ühte sheesti! . . . Aga mitte ühte! Millega elab Tartu, ma tahaks teada? Orkestris wirisewad paar wilulit. . . Opereti

lõpul saab primadonna suure püti lilla, neto ja tara arwata 3 puuda. . . Omas armsas lihtsuses haarab primadonna pütist kinni, tirib ja weeretab, paruk peas wiltu. . . Austaja istub minu ees, lillekaupluse arwe — 62 m. 15 p. — käes.

Teine õhtu sõdn „Automat'is“ lõunat. Waike saal, lilled, hästi wälja dresseriud kellner. See on kena. Lõuna maksis 6 marka; seal oli — 3 marga eest dresseriud kellneri apakkumist, 2 marga eest restorani kuulsust ja 1 marga eest sööki. . . Küsin, kus oleks parem kohwi juua.

— Werneri juures, seal on Tartu intelligentisi õied! — (seal on igal ajal üks Eesti kunstnikkudest „korapidaja“*) 5-e kopikulise theeklaasi juures).

Lähem sinna. Seal on kaks ehk kolm wälkest sawirit, kus intelligents ja kunstnikud peopesa suuruste laudade juures istuwad. Seal on nii kitsas ja mõnuta istumine, et ma kõigest hingest Tartu kunstnikka kahjatsen. Seal ei wõi inimesele mitte ühte mõistlikku mõtet pähe tulla. Sellepärast on „Siuru“ wirnad kauplustes nii suured. Ma otustasin Riias Tartu elanikkudele iseäralised terasest näpitsed teha lasta, millede abil nad õhtu silmalaugusid lahti hoida wõiwad, kui nad „Siuru“ ehk muud Taaralinna kraami loewad.

Kolmandal päewal, juhtumisi Diwiisi intendandi walitsusesse astudes, näen ühe puldi juures ülewal kirjeldatud primadonnat, „Sissetulnud paberite register“ käes. . . . Ma kargasin uulitsale:

— Woorimees! Waksali! —

„Rong ei ole veel tulnud, herrad.“

— Sõida!! —

Hans v. Käkk.

*) Korrapidaja — trükiwiga.

Tartu noortele.

Ma „Odamehes“ näen tihti:
 Sieur Gailit ja sieur Rihard Roht
 Üksteisel, nagu papid, pihti
 Nad teewad. Seal on hädaoht.

„Mis hädaoht?“ — mult küsib Tuglas,
 kes kaugel lõuna-maadel käis,
 Nüüd aga sügab mõtteid kuklas
 Ja laseb lehe weerud täis.

Ja. „Odamees“ on lihtne punder:
 Seal sees on ainult kirjeldus,
 Mis teewad Gailit, Roht ja Tunder —
 Ja see on, herrad, sigadus!

Kas publikumil on sest asja,
 Mis teeb ehk mõtleb Rihard Roht?
 Kas Gailitil käib mõte kosja,
 Ehk — juuste all on kase-toht?

Ja „Odamehes“ muud ei ole,
 Kui nende kahe poisi jant.
 See lugeda on, lihtsalt, kole . . .
 Ja see . . . see on bankroti pant.

Nad rahwa elust peaks andma
 Nowelle, pilta, kujusi,
 Ja mitte ennast ette kandma
 Ja oma halbe tujusi

Kes rahwast, elu warju matab,
 Kell' publikum on чeryxa,
 See meile weidralt lauda katab
 Ja toob . . . Demjanowa uhaa!

*

Ma sellega ei taha laita
 Ei Tartut ega „Odameest“.
 See oleks halb, kui ma ei aita
 Uppujat wälja tuua weest.

*

Ma wotan aralt kaabu maha
 Ja ütlen: Pardonnez Messieurs!
 Külm hirmu joon käib läbi naha . . .
 Ma kardan tartlasi. Adieu!

Wõrus, 4. X. 19.

Hans v. Käck.

Linna ja omawalitsuse asjad.

(Wäike linnoleumi lõige).

Linnaks nimetakse ilma mingisuguse kindla plaani ja korrata kokku kuhjatud majaloksusi. Et need majad oma wiletsa terwise tõttu midagi mõistlikku sünnitada ei saa, siis sünnitawad nad tänawaid. Linna tänawad lähewad külatä-nawatest sellepoolest lahku, et seal soppa, pori, preilisi ja miilitsamehi rohkem on kui külatäna-wil. Waremalt olid linnas uulitsad, kuid et nad kommunistlist uulitsatutwust iga uulitsapoisiga tegid, siis saadeti nad üle piiri Wenemaale ja asemele wõeti „Päewalehe“ weergudelt tänawad.

Paljud sõjaajal rikkaks läinud hallid parunid, kes waremalt maal kulta kohitsesid ja konta korjasid, tänawad linnawalitsust, et nüüd linnas ka tänawad on, sest uulitsat mööda kõmpimine oleks nende pastaldega harjunud jalapakad pakatama wõtnud ja üleüldse terwise peale pahasti mõjuda wõinud. Majad on suuremalt jaolt ma-jaomanikkude omad ja nad on niisugusest ma-terjalist ehitatud, mis lutikatele mokka mööda. Kõik majad on ära kinnitatud, et neid siis kind-lam maha põletada oleks. Igas majas on mitu tuba, mis selleks on ehitatud, et seesolejatele wõimalust anda suwel wihmapiisa ja talwel lu-meräitsake elulugu tundma õppida. Tubadel on põrandaalused ja seal elawad kommunistid nagu paradiisis, laulawad „Internatsionali“ ja söowad oina praadi. Esimene linn siin maakera peal oli Pelgulinn. Selle linna ehitas Joosep wana-dest wiksitopsidest ja tõkati pottidest, kui ta Potiwaari naise eest pelgu puges.

Igal linnal on oma linnapea. See pea kannab peas linna pirukat ja pöörab kõik linna asjad pea peale.

Peale selle on weel linnawolikogu. Linna-wolikogu seisab koos iseäralistest inimestest, mõistlikku tasu saades linnarahwa eest maga-wad ja igast linnast ilma suurema raskuseta So-doma ehk Komorra teewad.

Linnawolikogu liikmed elawad harilikult omas korteris, ainult siis, kui neil waja on wo-likogu koosolekule ilmuda, poewad nad keldrisse kartula kasti alla ehk mustawee torusse peitu, sest neil on ikkagi wäike tirts südametunnistust olemas. Kui wahel surmanuhtlusega ähwarda-des siiski korda läheb wolinikke koosolekule kokku kutsuda, siis mängitakse seal wiie kaarti turakat ja loetakse „Ämmamoori raamatut“, ehk paigatakse naise aluspesu. Linnas asub ka Toitluskomitee. See komitee teeb toiduga iga-sugust kometit ja worbib sae purust ja hundi sawist kakkusi walmis, millega wäga mõnus on siga tappa ja mis elanikkele poolenaela wiisi päewas tshekkide wastu wälja antakse. Toitlus-walitsustes kolawad ametnikud, kes parema toidu oma kõhukambrites warjul hoiawad. Igas linnas on ka miilitsawalitsus. See walitsus sei-sab koos miilitsameestest. Need on suuremalt jaolt mehed, kes punniwinna taskus kannawad ja selle järele walwawad, et mõni Miili mitte puskari ei ajaks. Kui see aga siiski sünnib, siis häwitab miilitsamees kogu puskari portsu ilma sakuskata ära ja teeb selle peale pudelist ühe wäikse samogonni „protokolli.“ Miilitsa-mehed püüawad ka ajawiiteks wäikseid kurjate-gijaid, kuid suuri joonaid ei saa nad kunagi kätte.

Linnas on ka weel komandantuur olemas, kuid sellest ei wõi kirjutada — satud kohe komandantuuri puuri.

Ühed tähtsamad asutused linnas on kinod. Need töötawad kõik suure kasuga, wäljaarwatud

Rahwasuun!

„See siin ikka see Asutaw Kogu wist o'?"

„Jah on.“

„Noh, siis läheme sisse, Juss!“

„Mispärast teil wiht kaasas on?“

„Tahan sauna saada!... Ja mis saun see ilma wihtlemiseta on?..."

linnavalitsuse omad, mis suurt kahju toovad. Kino etendused sünnivad pimedas, et waatajad punastada ei pruugiks. Kinos näidatakse elawaid pilta, mis tihtilugu elu nii elawalt kujutavad, et surma hirmu waatajale peale ajavad.

On juhtumisi olnud, e. mõni Trino kinos mõne kinemato-krahwiga ettekandest niiwõrd waimustatud on saanud, et üheksa kuu pärast ise elawapiltide wabriku awab.

Enamasti igas linnas on kohwimajad. Sealt

wõib iga mees kel' ohtrasti „waba maad“ kõiki saada, mis süda igatseb. Ka wõib ta seal kohwi juua, kui ta seda pudeliga kodust kaasa on wõtnud. Kohwi on kahwis keelne sõna ja tähendab Eestikeeli: hundituline.

Wiimasel ajal on kohwimajadesse Englise ja Prantsuse kohw ilmunud, nimelt: wisky ja schampanjer. Üks tähtsam asutus, mis linnale linna ilme annab, on tantsukool. Tantsukooli juhatajaks on harilikult mees, kes kogu eluaeg naise pilli järele tantsides jalust wigaseks jäänud ja puujalga kannab. Tantsukoolis käiwad õpetust andmas kõik plikad, kes hästi suupilli, torupilli ja pilupardi järele tantsida oskawad. Tantsitakse harilikult pimedas toas „põhukoti polkat.“ Tants, mis kergesti igale õppijale külge hakkab on Englise apashi tants „Tripperari“. Et linnades palju raha liikumas on, siis on palju pankasi, kuhu see raha hoiule wiidakse.

Seda raha hoiab kassapidaja nii, et see hoitud on ja ükski hing seda eluilmas enam üles ei leia. Selle eest pandakse ka wahel kassapidaja püssimeeste juurde hoiule, kuid ta maksab kautsjoni ja siis ei aeta enam jonni, waid lastakse ta wabaks.

Panga direktoriks on suuremalt jaolt endised ministrid ja üleüldse kursistid, kes kurssi tunnawad.

Igas linnas ilmuwad ajalehed. Need teatawad kõigist sellest, mis ilmas kunagi sündinud ei ole ja neid telliwad õnnetumad abielumehed, kes poissmehe põlwe järele igatsewad oma naistele.

Linnades on ka weel turud, kust odawa hinna eest teise ilma reisimiseks moonna ja pileti wõib saada.

Linnasi on mitmet seltsi: kaubalinnad, wäiksed linnad, pealinnad, wabalinnad.

Kaubalinnades elawad kaubanaised, kes peajaslikult kosjakaupa teewad. Ka kaubeldakse seal armastuse, südametunnistuse ja elawa kaubaga.

Wäiksed linnad on nii wäiksed, et seal toitulusewalitsuse ametnik puuda nisuga majade wahle kinni jääb ja kümnemargaline alikäemaks seal suurt kōmu sünnitab. Wäikses linnas elawad wähemlased ja wäiklased inimesed. Ka on seal tshekisuhkru nael palju wäiksem kui harilikult.

Pealinnas on kõik peasjad koos: peaminister, pearaha maksu walitsus, peaparanduse laboratorium. Pealinna inimesed elatawad endid peapesust. Pealinnas on ka harilik kapsapea suures hinnas. Haigustest möllab peajaslikult peawalu. Wabalinnas on kõik waba. Igaüks wõib teisele wabalt mööda nägu waabata ja ei tarwitse sugugi öelda: „wabandage!“ Wabalinnas ei ole kodanikka, waid seal on kõik wabadikud. Armuandi seal ei paluta, waid palutakse wabandust. Elatakse ainult wabaabielus. Mees ei pea naisega öösel mitte kodusõda, waid wabadusesõda.

Kõik, keda linna elu huwitab, koligu linna, maksku linnamaks ära, käigu linna saunas, ostku linnaaptegist lutika pulbert, wiigu asjad linna pandimajasse, söögu kõht linnaköökis haige, mingi mõne linnaisa juurde kasulapseks ja siis saab ta linna elu oma silmaga näha.

Ja kui ta siis linnawolinikuks walitakse, küll ta siis jälle maale tagasi mõistab punuda.

Gori.

Saagu walgus.

Fantasia.

(Tuljaku motiiv.)

Kui põles lõukal peeru tuluke,
õhtul ennewanaste,
tare ära suitses siis,
mustaks näost muutus Liis' . . .
siis hundipassi peerule,
andis raswa küünlake,
ära tarwitati pekk,
laual ilmus raswaplekk!

Ajad jõudsid, isa linnas käind
linnapoodis „walgust“ näind,
kodutulles kaasa tõi, —
lambi laua peale löi!
siis ma õitsesin,
linna warwast wiskasin,
linnas põles gaas —
see mind trehwungi a'as!

Linnas üles sirgusin,
öösel Wirus flirtisin —
õhtul torti sõin cafes,
kus elekter oli sees . . .
oh, elu kahwatas,
sõda lahti plahwatas
walgus endine —
põleb jälle peerutuluke!

Waja üles leida walgus uus,
mis ei lõpe elupuus,
siis oh Eesti ajaga,
wõid ka sammu pidada!
mis ütleks Amerika,
kui eestlane peaks käskima,
õhtu, — Kai kisendab;
„saagu walgus!“ — ja walgus saab!

August Brawó.

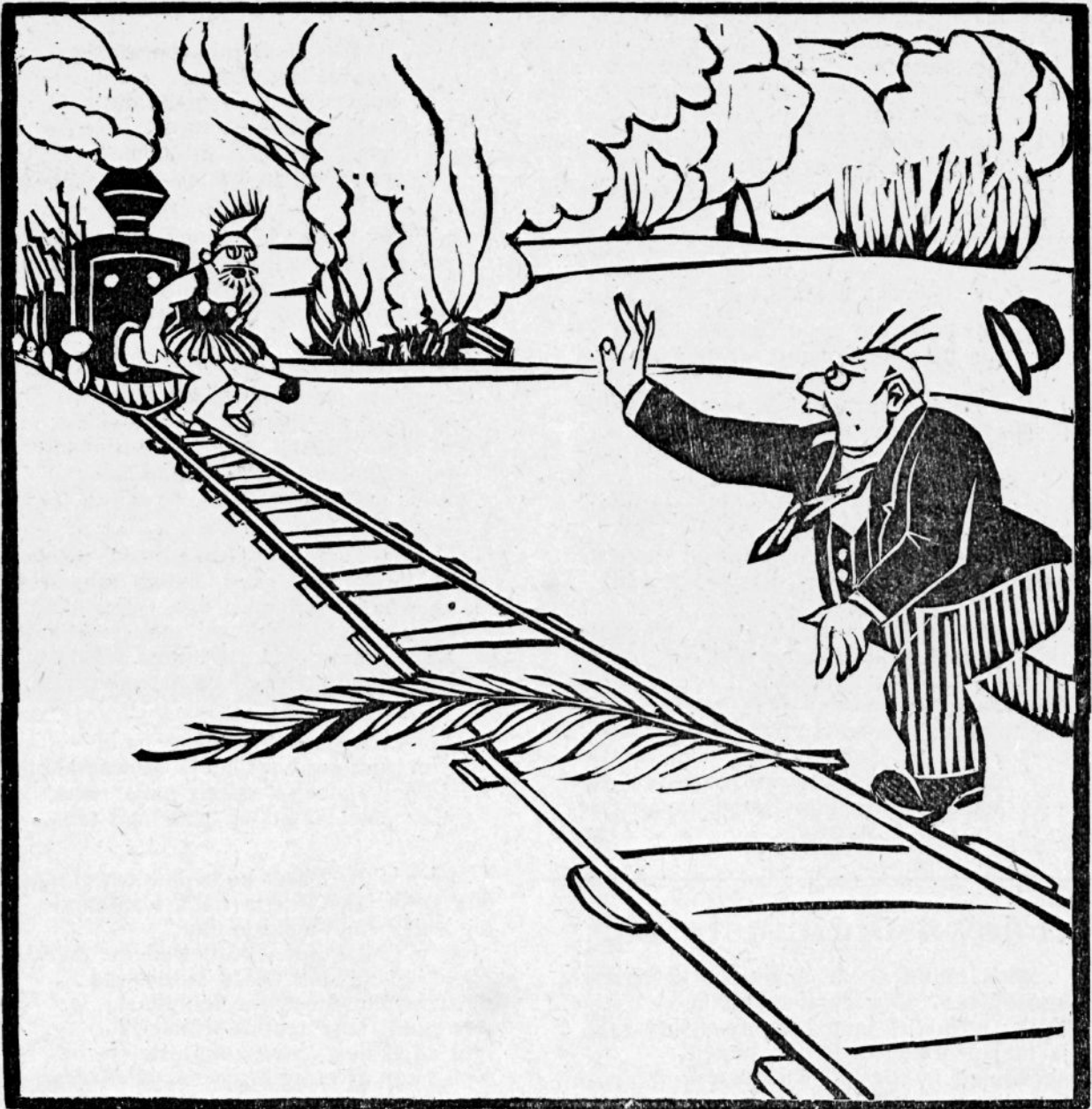
Oleks ja Ütles.

„Oleks Sitska ka siin olema“, ütles Klement,
„saaks suurepäralised suhkru matused Tal-
linnas!“

„Oleks mu nahk taskutega, saaks passi puhta
hoida,“ ütles weewoorimehe hobune.

„Oleks kohtumistri nimi Oleks“, ütles Tschern-
jäägin kolonist, „kõik oleks kõige pare-
mas korras!“

Humanismus.

Marodöör: „Pea kinni, armas sõjajumal, muidu lendad sa rööbastest välja!... Oota ma weere!an enne tee pealt selle hirvsa takistuse kõrvale!“

„Oleks ma Nõmme toitlusminister, ma toimetaks leiwad „algupäraliste aamidega“ kohale!“ ütles Kalaranna Kutt, teist külge keerates.
 „Oleks aastas poolerohkem päivi, saaks veel „kaks naela värsket võid“, ütles rootslane kalendrisaba komponerides.
 „Oleks „piip“ de jure'd täis olewat, ei ma samogonni rebiks!“ ütles välisminister teel Londoni.
 „Oleks seal tiivad, lööks kurega blokki“, ütles naljahammus ämmaemanda kuulutust lugedes.

„Oleks hea, kui kärru sõnnikut saawutaks, saaks linnamaksu tasa!“ ütles käsiautomobilist ohtes.
 „Oleks Peeterburi Tallinna alew olnud, me oleks ammu seal olnud!“ ütles Põhja-Lääne sõdur teisele.
 „Oleks tarwis puskari pruulijad ka ära registreerida, saaks rohkem sissetuleku maksu!“ ütles üks terawmeelne linnawolinik koosolekul.
 „Oleks kuu kuskil posti otsas, paneks toru külge,

saaks walgust!“, ütles alewi elanik, pime-
das poriloiku lennates.

„Oleks majaperemehed kommunistid olewat, saa-
daks kõik üle piiri, ja korteri küsimus
oleks lahendatud“, ütles ulualuseta kodanik.

„Oleks seal sada jalga, küll saaks sülti!“ ütles
targutades turu torgohwka.

„Oleks ma rahaminister“, ütles Wiru-ebrealane,
„küll mu geschewt“ õitseks!“

August Brawó.

Ühistöö.

Kui sõduritel pesu saatma hakati,
siis üles löödi suure äriplakati:

„Ühistöö“.

Kui õhtutel sa lähed Wiru tänawa,
siis näed, kuis kihinal on käimas ka
ühistöö.

Ka linnawolikogus ikka higistus
ning erakonde lõhed, kokkupigistus:
ühistöö . . .

Wast näinud olete, kuis wahwalt kaklewad
kaks sulipoissi tänawal, kes wõitlewad
ühistöö . . .

Kui tantsupidu korraldab me „Ühistöö“,
siis tantsukeerus tehtaks läbi õõ
ühistööd.

Sa waata, kuhu tahad, ikka märkad nüüd,
et inimestel saanud mood ja püüd —
ühistööks.

Ja, lõpuks, Asutawas Kogus sa
näed, kuidas higistawad mehed ka
ühistöö . . . O s w i.

Päewasündmuste pärg.

Meil muud ei ole enam, kui kongressid,
koosolekud, nõupidamised rohked.

Kõik: üürnikud ja punamüts-ekspressid.
ja majaperemehed, kellelt ohkeid
sa kuuled nende elu wiletsusest
ja sellepärast „ühistööd“ neil waja.
kuid ära unustataks mõnest mõnususest,
et sõja ajal kogund raha, maja.

*

Walitsuse kriisi lõpetada
wistist, nagu näha, suudetakse:
osa wõtma jälle kutsutakse
rahwaerakond, ja käidaks wana rada.
Ega pole ime: üks pudru parem toida
kui on rohkem neid, kes oskwad serwiisa hoida!

*

On elanik, sul elu küllalt piin:
kas kärumees wõi ämmaeit sa siin.
Pead ikka maksma „sissetulekut“,
saad peale selle ära nummerdud.

Waat' ütlen teil, et siuke numbri-plaan
on pärit Wenemaalt, kus nummer null on Jüri, Jaan.

*

Eks meil juba harutakse,
igapidi kaalutakse,
kuidas reageerida,
mehi demobiliseerida.
Aga waat', teil ütlen ma:
wahepeal ju kestab sõda hoolega!

*

Üks imewärk on meile Peterburk:
kui pähkel see, kuid hirmus kõwa närida
Ja kui on Peterburist käes ju mõni nurk,
wast wõime siis „tsarismi haigust“ pärida.

*

Kui lähed korraaks farssi pühapäiwiti,
et ennast pisut lõbustada kainesti,
siis istud sa eesruumis tundi kaks,
kui sisse pääsed, muutud kurjemaks:
sest istumisest juba wäsind keha,
nüüd heida saali siru! — muud pole teha!

*

Meil igasugu korjandused, wõiduloosid
on moes; sa arwad, küllap rahanoosid
sa wõidad wiimaks, aga ütlen üksi,
et wõidad nõõritükka, mitu lapit püksi.
Kuid parem, kui jääd ilma wõiduta,
sest tühjad need on harilikult ka.

*

Kas tähele te olete pand,
et riidlewad sotsid ja rahwaerakond.
Neil ajalehtis küllalt nalja näha,
et „Meie Matski“ jääb neil taha.

*

Kui lahti pääses sõda landeswehriiga,
siis kohe läksid seda nalja waatama
me sulemehed-ajakirjanikud
ning nägid, kuidas wõitlewad me tikud.
Nüüd lehed aina täitsa kubisewad
neist kirjeldustest, meeoludest,
mis puldi taga tehtult wulisewad
neil sõjakatest mälu-koludest.
Noh, kui strateegideks saand Kotsar, Wellner,
üks kõlbaks ministriks meil iga kellner! O s w i.

Õnnetused ja kuritööd.

See lugu juhtus Tallinnas,
Siin Nõmme raudtee ligidal,
Wittenohwi tänawal,
Raudtee wahi põllu peal:

Mees mõtles — nüüd on wabadus
Ja töödel kibe wajadus:
Põld tahab üles pöörata,
Ja rukis peale külida.

Kuid härg ja hobu kallis ka —
Wõiks ehk wast künda naiseaga?..

Ta naerdes kuurist saha toob
Ja naise selle ette seob.

Ning hakkab kündma naisega,
Kui wana halli ruunaga:
Kuid mis seal ikka imesta —
Mees künnud küll, las' naine ka!

See asi on modern ja uus,
Kuid kui näeb seda walitsus
Kas ehk ei hakka wiimaks ta
Ka naisi rekwireerima?

Nad saha ette rakendab
Ja mööda riigi põldu aab,
Ja künnab ülesse kõik juured
Ja külib peale de jured! A. Kranich

pole enam juttugi, see läks nõnda
mööda ruttugi, nii et kuulda polnud nut-
tugi — kelle poolt? Noh pagan seda
teab, kuidas üks wõi teine asi weab.

Aga waat', me sulemehed on nüüd wõtnud
ajalehed enda wõitluswälja kirjelduseks, nii et
enda nalja kõrwalduseks teenida weidi raha ri-
dades, sulesõda pidades.

Esiteks:

Wahwateks strateegideks saanud meie sõja-
wälja-ülewaatjad, Riia liinilt kirjasaatjad, nii et,
hoidku jumal — seda teab küll iga rumal —
ajalehed aina kubisewad, sõnumitest wabisewad.
Üks seal tapab juuta Lätimaal, teine räägib igal
a'al Riia kohwimajadest ja lõburajadest. Kolmas
kuulirahe all wiskab ridu raginal, nii et ümbrus
aina tume, kõik on sume.

Teiseks:

Tallinna ajalehed omakeskis jahwatawad
kõmuweskis, ainult tolmu, kuulujuttusid lendu
laskwad nagu lindusid. Ja kui wiimaks tuleb
tõeks, et see wale — pole lugu siiski hale: asi
ära õiendakse, sellest lehte pistetakse, laua taha
istutakse ja siis jälle hakatakse kirjutama kõmu-
juttusid. Oh te pattusid!

Kolmandaks:

Riks ja raks omakeskis kisuwad „Sots“ ja
„Tallinna Teataja“. Üks a'ab labast poleemikat,
teine wastab, teeb kriitikat. Hoidke alt, uus
naljaleht on „Sots“ eht; ega „Teataja“ küll ei
suuda temaga wõistelda.

Rahust küll wist pole juttugi; see on näha
ometi, et me wälisfrondil lõpeb lahing, enne kui
ei jäta sisemine ahing, sulemeeste wõitlust,
sõnasõitlust. O swi.

Uueaja Insener.

„Kas Rähwandi Ritsu poig ka sõan peas
olema?“

„Tina-Toomas üteli, et tea lõikwa Tallinan
lennumasina pulke.“ J. Törtel.

Rahwasaadiku jõululaul.

(Soowitaw igale rahwasaadikule eeltulewaks
jõuluks pähe õppida.)

Ma tulen Toompealt ülewalt
häid seadusi toon teile sealt,
Neid toon ma tell portfelliga,
neid tahan teile kuuluta.

Üks seadus täna sündinud,
mis sotside poolt töötud.

Maaseadus kuulus on ju ta
ta wõib teid hädast lunasta.

Kõik õnne saate tema käest,
kui loodate te kõigest wäest,

Ja siis te wõite naisega
see maa peal heast' elada.

Nüüd pange märki tähele:
paar wakamaad saab mehele

ja inwentariks saate ka
puust adra ilma rauata.

Seepärast läki rõõmuga
Seamäe raba jagama.

Egas head maad teil anda wõi
selle Jumal parunile löi!

Nüüd rahu olgu raba peal
ja maatamehel hea meel.

Au kiitus Toompea saksale
eks ta weel head meile tee.

On aastat kümme mööda läind
maajagamine hästi käind,

siis peastetud kõik häda seest
ei ole enam maatameest.

Nüüd aga weidi oodake
ja seaduse peal waadake,

sest egas nõnda järsku ka
saa seadust ellu tuua sa!

Gori.

Jälle uudis, mis on uus, mis ei ole olnud!

„Rajalane“ nr. 99 toob järgmise kuulutuse:

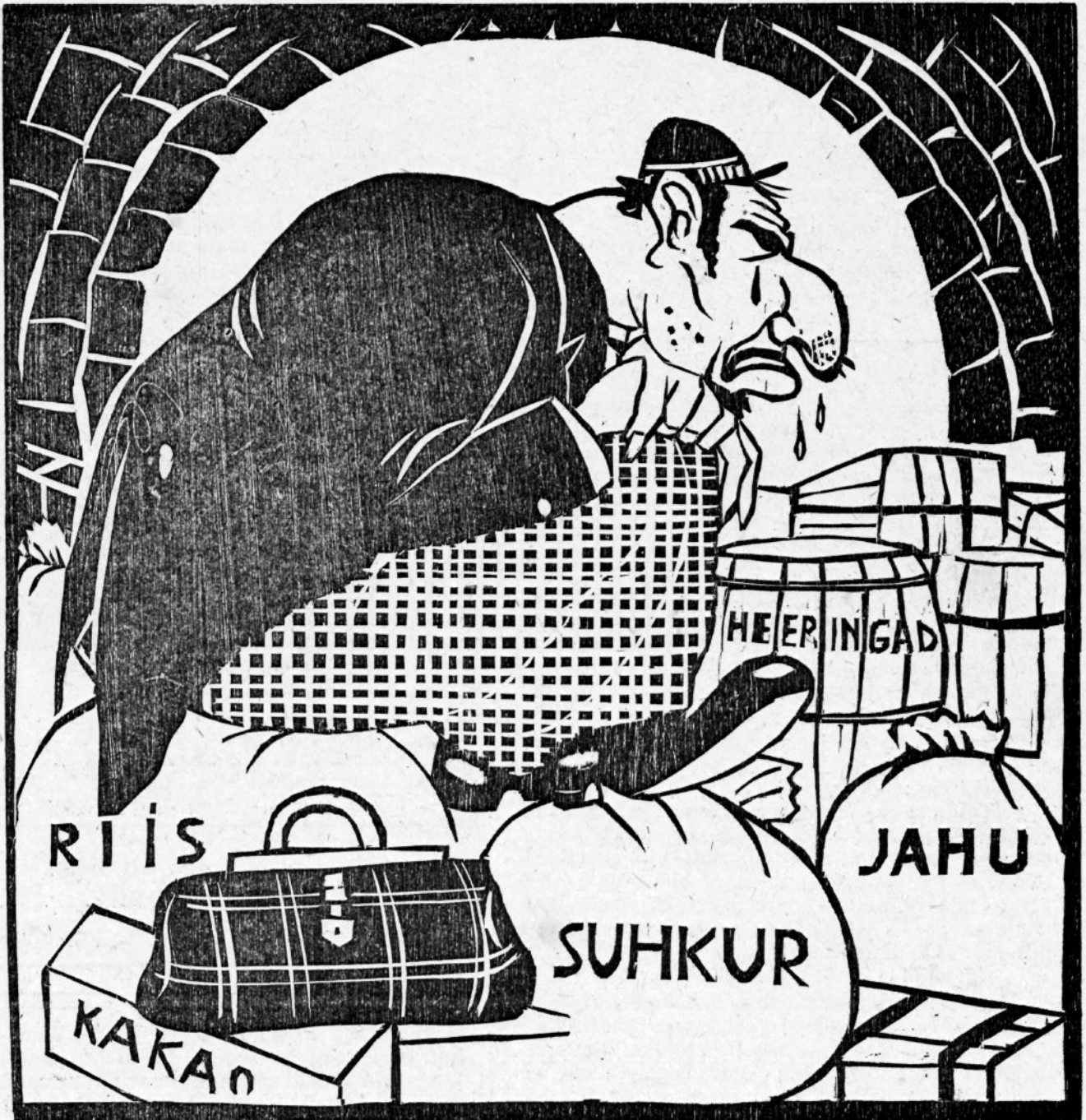
Kaks neitut

walmistawad lapsi kuni II. kl. Eesti-, Wene-,
Läti keeles ja matematikas (4—5 mrk. tund).
Lähemaid teateid selle üle annab Grossmann,
kella 4—5 p. l. Pihkwa tän. nr. 32, krt. 1.

No jah, wõib olla, et sellepärast eestlased
Walka omale tahawadki, et seal nii wahwad
neid on, kes odawa hinna eest (4—5 mrk. tund!)
— Tallinnas on see krempel 10 korda kallim!)
lapsi walmistawad ja lapsi on meil praegu rohkem
waja kui kunagi waremalt!

Habremke õhkamine.

„Oh Petrograd, oh Petrograd,
 mill ükskord ära võetud saad?!
 Mul sida walutap kill sees
 ja silmat olep ka mul wees,
 sest heeringas läep hapuks, ja
 riis kopitab ning jahu ka,
 ja saamata mul jäeb proffit, ai wai
 Ai waimer wal, ai waimer wai, ai wai

Järgmine „Meie Mats“, nr. 39 ilmub laupäeval, 15. novembril.

Ilmub „Teaduse“ kirjastusel. Wast. toim. Gori-Tõnisson. Trükitud sekwestreeritud B. Mäns'i trükikojas, Tallinnas.